Уран зохиол	11

“Махабхаратха” туулийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

“Махабхаратха” туулийн онцлог

- Хүний амьдралын орших, эс оршихуйн ухаан
- Үйлийн үрийн мөн чанар
- Ёс суртахууны зааг хязгаар
- Зан заншлын утга учир

Төр засах ухаан / http://mongolcom.mn/read/14679/ гээд хүний амьдралыг бүх талаар тольдсон байдаг. Үүгээрээ эртний Энэтхэгийн ригвед, самовед, яджурвед, атхарваведийн дараа орох 5 дахь вед судар гэж үнэлэгддэг. /https://mn.wikipedia.org/wiki/ /

Хам сэдвийн тухай ойлголт: Энэ бол тухайн дүрийг тодруулж буй орон, тухайн цаг үе, нийгэм соёлын нөлөө , үзэл бодол юм. Зохиолыг бичих болсон улс үндэстний түүх, соёл, ахуй амьдралын хэвшил, зан заншлыг л уншиж байгаа зохиолоос олж харна гэсэн үг. “Махабахаратта” зохиолоос түүх, соёл, нийгэм, шашны хам сэдвийг олж унших нь чухал шүү.

1 **Дасгал 1. Туулийг нийгмийн хам сэдвийн үүднээс тусган эргэцүүлэх**

Алхам-1. Захирагч Куругийн удмыг дараах хүснэгтэд нөхөж бичээрэй.

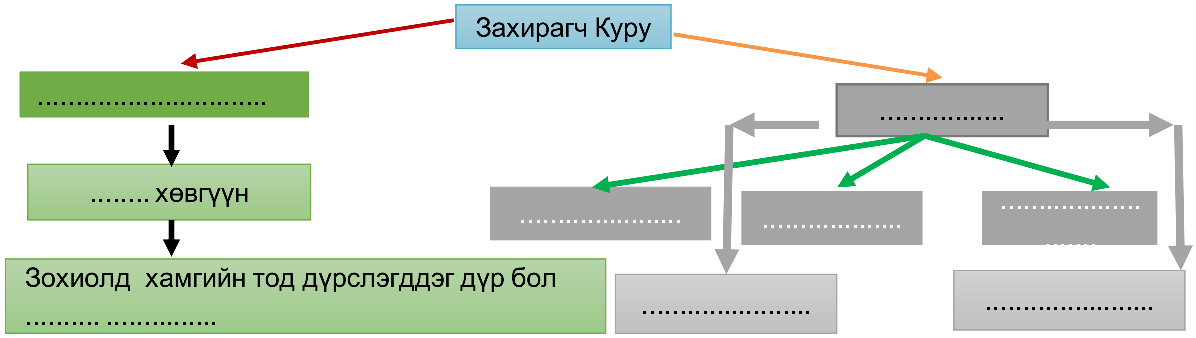

Алхам -2. Дайнаас өмнөх нийгмийн байдлыг ямар байсан гэж дүгнэж болох вэ?

....

....

....

....

Алхам 3. Юунаас болж дайн дэгдсэн бэ?

....

....

....

Алхам-4. Дайны хор уршгийг баримтаар нотлон дүгнэж бичээрэй.

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

2 **Дасгал 2. Дэвшүүлсэн асуудлаар нийгмийн хам сэдвийг тайлбарлах**

Алхам-1. Зохиолд дэвшүүлсэн асуудал нь юу вэ?

A. Амар жимэр тайван амьдралын тухай

B. Төр төвшин бол улс гүрэн төвшин байх тухай

C. Эрх мэдлийн төлөөх тэмцлийн тухай

D. Хувь хүний алдаа олон түмнийг донсолгодог тухай

E. Эвдрэлээс үүдсэн мөхлийн тухай

....

Алхам-2. Мэргэн хүний Дритараштрад хэлсэн "Үхэл байдаг, бас байдаггүй. Эгэл ертөнцийн элдэв таашаалыг эдэлж, эзэгнэхийн төлөө эцэс төгсгөлгүй шунан тэмүүлнэ гэдэг үхлийн өөр нэг дүр билээ.

- Бусдын нөлөөнд үл автах
- Үнэн мөнийг барих
- Өөрийгөө захирч сурах
- Төлөв төвшин, эгэл даруу аж төрөх зэрэг нь үхэл гэдэг зүйлийг үгүйсгэн

тонилгох хүчирхэг зэвсэг юм." гэж хэлсэн үгийн утгыг дэвшүүлсэн асуудалтай

холбон хэрхэн тайлбарлаж болох вэ?

....
....
....
....
....

Алхам-3. Тухайн зохиолд гарч байгаа Энэтхэгийн нийгмийн байдлыг аль нэг дүрийн онцлог шинж дээр тулгуурлан гаргаарай.

....
....
....
....

Алхам-4. Дайнаас өмнөх болон дайны дараах үеийн нийгмийн байдлыг харьцуулан тайлбарлаарай.

....
....
....
....
....
....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Махабхаратха” туулийг соёлын хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... Өдөр

1 Дасгал 1. Туулийг соёлын хам сэдвийн үүднээс тусган эргэцүүлэх

Алхам-1. Дараах эшлэлд тохирох хариултыг цэгийн оронд бичнэ үү. Даалгаврыг гүйцэтгэхдээ дараах линк / https://econtent.edu.mn/telelesson/11/3/3078 /-ийг ашиглаарай.

.... • Тэгээд хүүхдүүдэд Дрона зэвсэг эзэмших сургууль заах болжээ. Тэднийг тэргэн дээрээс, морь, заан дээрээс, явган байлдах, илд ба балтаар байлдах, жад, ханиур жад шидэх, нум сум харвахад сургаж байлаа.

.... • Хотын захын суваг ба хэрмээр хашсан талбар дээр хаад ноёд нум сум харвах наадам хийх ёстой байжээ. Хэн, аварга том нумын хөвчийг татаж харваад, жижигхэн сүвэгчээр оруулан гаргаж байг оносон хүн хааны охиныг авах ажээ.

.... • ...уртаараа таван мянган тохой багана алт, хана нь эрдэнийн чулуун чимэгтэй баримал, чимэг бичиг бүхий маш олон цамхаг, дааман хаалгатай тийм орд барьжээ.
• ...ордны дотор гуа сайхан усан цөөрмийг гантиг чулуугаар хийжээ.

.... • 16 өдрийн тулааны дараах оршуулах ёслол: Зандан мод, агар тахил үйлдэх тос, арц, торго дурдан, хувцас хунар, түүдэг гал асаах хуурай мод авчирч, лам нар гүрэм ном уншиж, ариун судрат заасны дагуу ёслол үйлдэв.

.... • Урьд насандаа үйлдсэн нүгэл маань намайг ийм байдалд хүргэлээ. Би ой тайгад явж, тэнд бүх насаа ганц бие **даянч** болж өнгөрөөе.

.... • Дритараштра олон 100 хаалгатай, 1000 баганатай сүрлэг орд барьсны дараа Пандугийн хүүхдүүдийг даалуу тоглож наргихыг урьсан.

Алхам-2. Алхам 1-ийн даалгавраас урган гарч байгаа ямар хам сэдэв байна вэ? Яагаад гэдгээ тайлбарлаж бичээрэй
....
....
....

Алхам-3.Юдхиштра зарц ба лам нартаа зарлиг болгосон нь: *“Ганц ч хүнийг орхилгүйгээр бүх нас барсан хүмүүсийг оршуулах ёслолыг гүйцэтгэ” гэжээ. Тэгээд зарц нар Видурагийн хяналтад явж, зандан мод, агар тахил үйлдэх ёс, арц торго дурдан, хувцас хунар, түүдэг гал асаах хуурай мод авчирч, их тэрэг, зэр зэвсгийн эвдэрхий хэмхэрхийг цуглуулж, оршуулгын асар том түүдэг гал асаажээ. Лам нар гүрэм ном уншиж, ариун судрат заасан дагуу ёс горим гүйцэтгэв.”* гэсэн зохиолоос авсан эшлэлд ямар асуудлыг дэвшүүлсэн байна вэ?

A.Шударга ёсоо дээдлэхийг чухалчилсан.
B. Ах дүү ураг удмаа дээдлэхийг чухалчилсан.
C. Дайны хор хөнөөлийг ойлгуулахыг чухалчилсан.
D.Оршуулах зан үйлийг ёсчлон хийхийг чухалчилсан.

Алхам-4. Алхам 3-аас сонгосон хариултаа шашны болоод соёлын хам сэдэв болохыг дүгнэж өөрийн үгээр бичээрэй. Ингэхдээ 10-12 дугаар ангийн нийгмийн ухааны сурах бичгээ ашиглаарай.

....
....
....
..

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

“Махабхаратха” туулийн сэдэв, утга санаа, гол сэдвийн холбоо хамаарлаар далд утгыг тайлбарах

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Сэдэв: Зохиол бичигдэхээс өмнө зохиолчийн сэтгэл санаанд бий зохиолчийг зохиол бүтээл туурвихад нөлөөлж байгаа хүчин зүйл.

Далд утга: Санаагаа нуухыг хэлнэ.Хам сэдэв далд утга хоёр холбоотой. Далд утгыг далд утгатай үг, уран дүрслэл, бэлгэдлийн аргаар илрүүлнэ.

Зөн совингийн бэлгэдэл: “*Байгалийн үзэгдлийг өөрсдийн үзэл төсөөллөөр хувирган зөн совин болгодог нь хүний мөн чанар билээ. Зөн совин нь хүн байгалийн хүйн холбооны тулгуур танивар дохио байдаг. Зөн совин нь зайлшгүй ба санамсаргүй шинжтэй. Санамсаргүй шинж нь байгальтай холбоотой.*” гэж шинжлэх ухааны доктор С.Дулам багш тодорхойлжээ.

1 Дасгал 1. Туулийн далд утгыг тайлбарлах

Алхам-1. Зохиолоос авсан дараах эшлэлүүдэд далд утгатай ямар үг хэллэг байгааг тайлбарлаарай.

Зохиолоос авсан эшлэл	Далд утгатай үг	Тайлбар
Дритараштра Дурёдханаг “*Чи чинь нялх хүүхэд аятай сарыг малгайдаа хийе гэж байна. Зайлшгүй ухнэ гэдгээ мэдэхгүй дэнгийн эрвээхэй шиг галд орох гэж байна*” гэж загнав.	....	....
Бхарат нарын орны хот тосгон хүнгүй болжээ.Тэнгэрт нар бүдгэрч, шөнө нь саргүй болжээ. Хөдөө газар үнэг дудрай гаргаж, гүү тугал гаргажээ. Шөнийн цагт тэнгэрт ганц нүдтэй, ганц жигүүртэй, ганц хөлтэй шувуу нисэх болжээ.	....	....
Дрона байлдаж байхдаа хүү Ашваттахамандаа “*Би харваад ч дийлэхгүй юм. Зэвсэг минь зүрхнээс гарч, сэтгэл зүрх нэг л урамгүй болжээ. Шувууд ээрэм тал дээгүүр эргэлдэн аймаар муухай хашхирах болов*” гэж хэлэв.	....	....
Бхишма Юдхиштрад “*Тулалдаанд зоригтой орж өөртөө ялалтыг олж автугай. Би байлдаанд Дритраштрагийн хөвгүүдийн төлөө тулалдах болно. Би бол түүний зарц бөгөөд тангаргаар холбогдсон хүн*” гэв.	....	....

Алхам -3. Далд утгыг илрүүлж байгаа дүрслэл нь юу юу байна вэ?

....

....

....

....

Дуусcан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

“Махабхаратха” туулийн дүрийн бодгаль ба нийтлэг шинж утга санаанд хэрхэн нөлөөлж буйг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Дүрийн бодгаль шинж: Зохиолд гарч байгаа дүрийн давтагдашгүй зан чанар, бусдаас ялгарах өвөрмөц шинжийг хэлдэг.
Дүрийн нийтлэг шинж: Тухайн үеийн нийгмийн хүмүүсийн зан суртахууны нийтлэг шинжийг хадгалсан дүрийг хэлнэ.

1 Дасгал 1. Дүрийн бодгаль шинжийг тодорхойлж бичих

Алхам-1.Өвөрмөц дүр гэж үзэж байгаа гурван дүрээ бичээрэй.

Өвөрмөц дүр	Ямар чанараар нь өвөрмөц гэж үзэж байна вэ?
....	....
....	....
....	....

Алхам-2.Бодгаль шинжтэй дүр гэдгийг нь дүгнэж бичээрэй.

....
....
....

Алхам-3. Ямар дүрийн зорилго, зан төрх, үзэл бодол нь өөрчлөгдөж байна вэ? Хэрэг явдлаар баримт хийж бичнэ үү.

....
....
....
....

Алхам-4. Ямар дүрийн сэтгэл зүйн зөрчлийг зохиолд түлхүү харуулсан гэж үзэж байна вэ? Яагаад?

....
....
....
....

Алхам-5. Үзэл санааны зөрчилтэй дүр байна уу? Хэний дүрээр жишээлж тайлбарлаж болох вэ?

....
....
....

2 Дасгал 2. Дүрийн нийтлэг шинжийг тодорхойлж бичих

Алхам-1. Чамайг сэтгэл хөдлөлд автуулж байгаа нийтлэг ямар дүрүүд байна вэ?

....
....
....

Алхам-2. Аль нэг дүрийн хүсэл зорилгоосоо няцахгүй байгаа нь зохиолын утгад нөлөөлж байна уу?

....
....
....
....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Дэлхийн сонгодог туульсын аман яруу найраг” сэдвийн хүрээнд боловсруулсан оношлох үнэлгээний даалгавар

1. Дараах бурхдыг юуны бурхан бэ гэдэгтэй нь харгалзуулаарай.

1. Индра	A. хайр сэтгэл, аз жаргал
2. Варуна	B. гол мөрөн, нуурын бурхан
3. Яма	C. шударга ёсны бурхан
4. Дхарма	D. аянгын бурхан
5. Лагшмана	E. үхлийн бурхан

A. 1b,2e,3a,4d,5c   B.1c,2e,3a,4b,5dC. 1e,2b,3a,4c,5d   D. 1d,2b,3c,5a,5e
E.1d,2b,3e,4c,5a.

2. “*Дурёдханагийн цэрэг тулалдаанд ороход бэлэн болчхоод байхад Юдхиштра Аржунад “Цөөхөн цэрэг бол тулалдаанд шигүү бөгөөд зүү шиг хурц эгнээгээр орох ёстой” гэж дайн байлдаанд мэргэжсэн хүмүүс хэлдэг юм гэхэд Аржуна үүнийг сонсоод “ Тэнгэрийн их хаан цөөхөн цэргийг нягт цагариг шиг эгнүүлээд чөтгөр шулмасыг дарж байсныг санаач гэв.”* гэдэгт байгаа байлдааны төлөвлөгөөний далд утгыг юу гэж тайлж болох вэ?

Юдхиштхира:...
....
Аржуна:..
....

3. Зохиолд “*Энэ аймшигт тулалдаанд бүгд хутгалджээ. Хүү нь эцэгтэйгээ, эцэг нь хүүтэйгээ тулалдан, хамаатан садан бие биедээ сэлэм далайж, анд нь андыгаа дайрч байв.”* гэж дүрсэлсэн байдаг. Энэ хэсгийг юу гэж ойлгож байгаагаа товч илэрхийлнэ үү.

....
....
....

4. Зохиолд *“Дурёдхана “Бүү зов эцэг минь. Кришнаг ирэхээр би барьж аваад гяндандаа хийчихье.... гэхэд Дритараштра уурсан зандрав. “ Кришна бидэн дээр элч болж ирж байхад чи итгэл эвдье гэж байна .” гэж Бхишма уурандаа ахиад нэг ч үг хэлэлгүй зөвлөгөөнийг хаяаж гарчээ.*” гэсэн өгүүлэмж бий. Бхишмагийн уурласан шалтгаан нь юу вэ? Өөрийн үгээр тайлбарлаж
бичээрэй.

....
....
....

5. Дараах үгс аль дүрийн онцлогийг тодорхойлж байгааг харгалзуулаарай.

1. “Эгэл ертөнцийн элдэв таашаалыг эдэлж, эзэгнэхийн төлөө эцэс төгсгөлгүй шунан тэмүүлнэ гэдэг үхлийн өөр нэг дүр билээ.”
2. “Сохор хүн гэж нүд нь цийсэн хүнийг бус доторх ухаан нь цайсан хүнийг хэлдэг.”
3. Хааны орд харшийн дэнж дэвсэг дээр гишгэж байсан эрдэнийн чимэгтэй тэдний хөл одоо бодоход цусанд нэвчиж норсон газраар туучиж байна....
4. Кунтын хүүхдүүдээс ганц би амьд үлдлээ. Мадрын ганц хүү ч болов үлдэг л дээ. Тэгвэл шударга ёсонд нийцнэ гэв.

A. Юдхиштра
B. Дритараштра
C. Дурёдхана
D. Гандхари

A.1b,2c,3a,4d, B.1c,2d,3a,4b C.1c,2b,3d,4d   D. 1d,2b,3c,4a   E.1d,2b,3,4c,

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

6. Зохиолын үйл явдлаас урган гарсан сургамжтай үг хэллэгээс нэгийг сонгож тайлбарлаарай.

....
....
....

.7. Нарийн төвөгтэй, тогтворгүй нөхцөл байдлыг үүсгэж байгаа зүйл нь чинийхээр юу байв?.

....
....
....

8. Туйлдаа хүрсэн зөрчил хэрхэн шийдэгдсэнийг ялган тайлбарлаарай.

....
....
....

9. Дайны орчинд зохиолын үйл явдлыг өрнүүлсэн нь чинийхээр аль дүрийн зан төрхийг илрүүлэхэд нөлөөлж байна вэ?

....
....
....

10. Дайн өрнөж байгаа хийгээд дайн дуусах үеийн шинэ нөхцөл байдал үүсэхэд ямар дүрийн зан төрх өөрчлөгдөж байна вэ?

....
....
....

11. Зохиолд гарч байгаа байгаль цаг уур дүрийн зан төрхийг илэрхийлж байна уу?

....
....
....

12. Зохиолын үйл явдал, дүрүүдийн үйлдэл нь ёс суртахууны ямар шинж чанарыг чухалчилсан гэж үзэж байна вэ? Тоочин гаргаж, зохиолоос эш татаж тайлбарлаарай.

....
....
....
...

13. Ямар нэг үг, үйл хөдлөл, хэрэг явдлаас далд утгыг тайлбарлаж болох талаар саналаа солилцоорой.

....
....
....
...

Уран зохиол | 11

Дэлхийн сонгодог яруу найргийн сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн холбоо хамаарлаар /нийгэм, соёл/-ийн далд утгыг хэрхэн тайлбарлаж байгааг илрүүлэх

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Уянгын яруу найраг: Бодит байдлын юмс үзэгдлээс өдөөгдсөн санаа бодол, сэтгэгдэл, сэтгэлийн хандлагаа яруу найрагч-өгүүлэгч болж өчих маягаар бичсэн зохиол

Хайку: Японы уламжлалт яруу найраг.Уншигчаас гүн ухаарал, уран тайлал, тайлбарлал шаарддаг, 3 мөр, 17 үет /5+7+5/ шүлэг. Байгалийн ямар нэг агшин, эгзэгтэй мөчөөс үүдсэн сэрэл, сэтгэгдэл болон хүний сэтгэлийн уярал гутралын намуун хөг аялгуу нэвтэрхий шингэсэн байдаг.

Рубай:Дөрвөн мөрт уянгын шүлгийн хэлбэр. Онч мэргэн санаа, тайлал шаардсан уран сэтгэмж, гүн ухааны өнгө аястай.

Сонет: Итали, Англид өргөн дэлгэрсэн. Эхний 8 мөртдөө асуудлаа дэвшүүлж, зургаат шүлгийнхээ сүүлийн гурван мөртөд эргэлт хийн, чухал санаагаа гаргадаг.

1 Дасгал 1. Шүлгийн далд утгыг тайлбарлах

Алхам-1. Онцолсон үгийн үндсэн утгыг тунгааж, хам сэдвийн хүрээн дэх утгыг тайлбарлаарай.

Эзэд ноёд энд хоргой торгонд хөлбөрч байсан Эднүүст элч нар хар хурдаараа ирдэг байсан Өдгөө энэ бүхэн баларч, нурсан балгасны ормон дээр Өнчин хөхөө ганцаар гүүг гүүг донгодно.	....
Аяа, хувь зохиол гэж хачин юм даа Алдарч энэ дуулган дотор Адгийн хүрэлзгэнэ дуугарч байна шүү	....
.... Жин үдийн гэрлийг ч шөнө дүлээр олж харах Жимс шарилж хоёрын жинхэнэ амтыг ялгах Жирийн бус амьдралд хараатай л яваасай билээ	....

Алхам 1.Одоо дараах үгсийн далд утгыг тайлбарлаарай.

Хоргой торго- ....

Элч- ....

Хар хурд- ....

Балрах-..

Балгас-..

Өнчин -..

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Жин үд-...
Шөнө дүл-..
Жимс- ....
Шарилж-...
Жирийн бус амьдрал: ....

Алхам -3. Рубай, хайку, сонет шүлгийн далд утгыг тайлбарлаарай.

Эзэд ноёд энд хоргой торгонд хөлбөрч байсан Эднүүст элч нар хар хурдаараа ирдэг байсан Өдгөө энэ бүхэн баларч, нурсан балгасны ормон дээр Өнчин хөхөө ганцаар гүүг гүүг донгодно.	....
Аяа, хувь зохиол гэж хачин юм даа Алдарч энэ дуулган дотор Адгийн хүрэлзгэнэ дуугарч байна шүү	....
.... Жин үдийн гэрлийг ч шөнө дүлээр олж харах Жимс шарилж хоёрын жинхэнэ амтыг ялгах Жирийн бус амьдрад хараатай л яваасай билээ	....

2 **Дасгал-2. Өгсөн шүлгийн хэлбэр бүтцийг дууриан, тодорхой нэг сэдвийг сонгож бичээрэй.**

Алхам-1. Шүлгийн далд утгыг шад бүрээр нь тайлбарлаарай.

1. Харамж шан хүртээсэнгүй юу? Үүнийг март. 2. Хамаг цаг өнгөрөв үү? Үүнийг март. 3. Амьдрал хэмээх мөнх номын буруу хуудсыг 4. Аясын салхи болгоолгүй сөхсөн ч байж юу магад.	1. Алдар нэр чухал бус 2. .... 3. .... 4. ....

Алхам-2. Өдөр тутмын амьдралд тохиолддог алдаатай зүйлийг сэдэв болгон сонгож, дууриан бичээрэй.

Харамж шан хүртээсэнгүй юу? Үүнийг март. Хамаг цаг өнгөрөв үү? Үүнийг март. Амьдрал хэмээх мөнх Номын буруу хуудсыг Аясын салхи болгоолгүй сөхсөн ч байж юу магад.	....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

3 **Дасгал -3,. Дараах хайку шүлгийн хэлбэр бүтцийг дуурайн, тодорхой нэг сэдвээр бичээрэй.**

Алхам-1. Хайку шүлгийн утгыг байгалийн дүрслэлээс нь хөөж тайлбарлаарай.

Усан байцааны шилбэнээс Шүдэнд элс шажигнахад Өтөлж яваагаа мэдэв би	....

Алхам-2. Амьдралын жам ёсны үзэглэлээс сонгон авч хайкугийн хэлбэр бүтцийг дуурайн зохион бичээрэй.

....

....

....

4 **Дасгал-4.** Шүлгийн хэлбэр бүтцийг ялган таньж, тодорхойлоорой.

Шүлэг **Алхам-1.** Шүлгийн хэлбэр бүтцийг тодорхойлоорой.	**Шүлгийн нэр**	**Бүтцийн онцлог**
Хэзээ ч мартагдахгүй Ганцаардлын амт Цагаан шүүдэр	....	Мөр: .... Үе: ....
Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн Чам шиг хүмүүст тоосго болно бүү гунихар	....	Мөр:................ Толгой холболт:..........
Харжигнан шаагих өтнүүдтэй ханьсахаар Хорвоогоос дайжин одсоныг минь зарлах Хахир бас дунсгэр хонхны чимээг сонсоод Хүчлагаа нөмөрч буйд хойноос минь бүү гашууд Мэдээж энэхүү мөрийг уншаад чи агуу хайрыг минь Молхи үүнийг бичсэн мойног хуруug минь санах ч хэрэггүй Миний тухай бодол чамайг гутаахын учир Магад амтлах дурсамжаас чинь алга болох биз дээ Ээх энэхүү богинохон ядмахан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би элс шавартай ижилсүүлчихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай. Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус,чамайг бас элэглэчих вий дээ	....	Мөр:................ Бадаг:.............

Алхам-2. Хайку, рубай,сонет шүлгийг задлан шинжлэх алхмыг бичээрэй.

- Шүлэг1. ....
- Шүлэг-2. ....
- Шүлэг-3. ....

Дуусан: ....он ....сар ....өдөр

1

Дасгал-1. Шүлгийн далд утгыг тайлбарлаарай

Алхам-1. Шүлэг дэх тодруулсан үгийн утгыг хам сэдвийн хүрээнд тайлбарлаарай.

Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар **<u>Чандраар</u>** чинь хийсэн **<u>тоосго</u>** бүхэн Чам шиг хүмүүст **<u>сууц</u>** болно бүү гунихар	....
Хэзээ ч мартагдахгүй **<u>Ганцаардлын амт</u>** Цагаан **<u>шүүдэр</u>**	....
Ээх энэхүү богинохон ядмагхан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би **<u>элс шавартай ижилсүүл</u>**чихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус чамайг элэглэчих вий дээ.	....

Алхам -3. Шүлэг бүрийн далд утгыг тайлбарлаарай.

Газар дэлхий сөнөнө гэж байхгүй бүү гунихар Гараг одод бөхнө гэж үгүй бүү гунихар Чандраар чинь хийсэн тоосго бүхэн Чам шиг хүмүүст сууц болно бүү гунихар	....
Хэзээ ч мартагдахгүй Ганцаардлын амт Цагаан шүүдэр	....
Ээх энэхүү богинохон ядмагхан шүлгийг унших үед Энэ биеэ би элс шавартай ижилсүүлчихсэн байна байх даа Эгэлхэн даржин нэрийг минь дуурсалгүй Энхрий хайраа өнгөрөхтэй минь хамт булшлаарай Ганихарсан чамайг хашир хорвоо үзээд Ганц намайг бус чамайг элэглэчих вий дээ	....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Дэлхийн сонгодог яруу найраг “ сэдвийн хүрээнд боловсруулсан оношлох үнэлгээний даалгавар

1. Байгалийн ямар нэршлээс Энэтхэг орон гэж таамаглаж байна вэ? /2 оноо/

- Мод: ....
- Цэцэг: ....
- Гол мөрөн:..
- Амьтан: ....

2. Үүл орон зайн хувьд хаанаас хаа хүртэл явах ёстой вэ? /1 оноо/ ....

3. Тахил өргөсөн цэцгийн нэр нь юу вэ? /1 оноо/

A. Маллига цэцэг
B. Гүмүда цагаан цэцэг
C. Лодра цэцэг
D. Гүрвага цэцэг
E. Гүнда цэцэг

4. Хүслийг хангагч гэгдэх модны нэр аль нь вэ? /1 оноо/

A. Гаадамба мод
B. Харгай мод
C. Замбу мод
D. Галбарвасан мод

5. Эдгээр эшлэлүүд зохиолчийн ямар мэдрэмжээс үүдэн гарсан бэ? /1 оноо/

1. “Зааны бохь анхилж, замбу модод мөргөлөн урсагч, Нармада голын сайхан уснаас сэрүүцэн сэргэж уу.
2. Үнэр хөлөглөгч орсон хулсны яруу аялгуу гараад Гинарын хатагтай нар хөгжмийн аялгуу нийлүүлэн
3. Царайны өнгөө лодрэ цэцгийн оо түрхэж цайвар болгоод
Гүрвага цэцгээр үсээ, сайхан шриша цэцгээр чихээ чимээд
4. Видиша хэмээн хотол алдаршсан Дасарны нийслэл хүрээд
Видравадын мяралзсан долгионт уснаас үнсэн цэнгэхэд

A. Харах мэдрэмжээс B. Үнэрлэх мэдрэмжээс C. Амтлах мэдрэмжээс D. Сонсох мэдрэмжээс

A. 1c,2a,3b,4d B. 1a,2b,3d,4c C 1b,2d,3a,4c D 1b,2c,3a,4d E 1b,2a,3d,4c

6. “*Зуны хоёрдугаар сар болж, амраг юугаа сэтгэл санаа амуулж*

- *Зуураас үүлээр мэндийг мэдэгдэх ухаан бодож олоод...*
- *Вишну, могойн орон дээрээс сэрэхийн үес эзний зарлиг төгсөнө*
- *Үлдэх дөрвөн сарын нүдээ анин хүлцэн өнгөрөө....* гэсэн мөрүүдийг уншаад сэрэмж алдсан ягшсын хугацаа хэдийд дуусахыг олоорой. /1 оноо/

....

7. Шүлэгт үүлийг хэрхэн нэрлэснийг бичнэ үү. /2 оноо /

A. .... B. .... C. .... D. ....

8. *“Сэтгэлийн зовлонд хатаж, дорно зүгээс гарагч*

Шинэ хавирган сар мэт атийж, орон дээрээ ганцаараа” гэж хэнийг дүрсэлсэн бэ?/1 оноо/

....

9. “*Гувираа тэнгэр ягшасыг цэцэрлэгийнхээ сахиулаар тохоон тавьж гэнэ. Нэг өдөр ягшасыг манаагаа орхиод явсан хойгуур Индра тэнгэрийн заан цэцэрлэгт орж, хамаг цэцгийг гишгэчин сүйтгэжээ. Гувираа ягшасыг цэцэрлэгээ орхиж явсанд нь хилэгнэн цээрлүүлжээ.*” гэсэн домгийн агуулгатай тохирох хэсгийг шүлгээс олж бичээрэй. /2 оноо/

....
....
....
....

10. Дараах дүрслэлүүдийн ард домгийн өгүүлэмж, туульсын өгүүлэмжийн аль нь болохыг бичээрэй. /2 оноо/

A. Васудевын хүү Кришна газарт биелсэн бурхан- ....
B. Бали мангасыг дарсан Вишну бурхан - ....
C. Гурван мэлмийт Шивийн цагаан бух онгичсон шавар мэт- ....
D. Гандивын эзэн Аржуна хаан язгууртын толгойд сум буулгасан-......................

11. Шүлэгт Шива бурхны тухай юу, юу гэж өгүүлсэн бэ?./2 оноо/

A. ....
B. ....
C. ....
D. ....

12. Шүлэгт өгүүлэгдэж байгаа эдгээр зүйлсийг хэрхэн уран дүрсэлсэн бэ? /2 оноо/
A. үүл -.................. B. салхи - .... C. усны эргүүлэг............ D. солонго ....

Дуусcан: ....он ....сар ....өдөр

13. Эдгээр эшлэлүүдийн утгыг хэрхэн тайлбарлаж болох вэ? /2 оноо/

"Усан төгс баригч чамайг үнэр хөлөглөгч үл хөдөлгөнөм Угаас хоосон юм хөнгөн, хүнд юм жинтэй байдаг"
....
....
....
....

14. *"Цэцгийг түшигч ишийн адил эмэгтэй хүний амраг сэтгэлийг*

- *Цээжинд нь горьдлын иш түшин дэмжиж, амийг нь залгам зээ"* гэсэн эшлэлээс адилтгалыг олж тайлбарлаарай./2 оноо/
....
....

15. "Нөхөр надаас хагацан, ижлээс салсан уран хажин мэт Уйдагч хоёрдугаар амь минь болсон тэр хөөрхий минь" гэсэн эшлэлд уран **хажин** гэдгийг яагаад оруулж дүрсэлсэн юм бол... Үгийн утгыг "Их тайлбар толь"-оос тодруулаад яагаад оруулсан учрыг тайлбарлан бичээрэй. /3 оноо/

- ....
....
- ....
....

16. Эдгээр эшлэлүүдийн аль нь үүлэнд хандсан үг вэ? /1 оноо/

A. Амрагууд хэрэлдэхээс өөр хагацахыг огт үл мэдэж
Орь залуугаас өөр өтлөхийн дүрийг үл үзнэм

B. Үргэлж зовох, үргэлж жаргахын ёсон үгүй
Хүний өөдөлж уруудах нь тэнгэрийн хүрдний адил вий

C. Алжаан ядрах цагт уулсын оргил түшин амсхийгээрэй
Ам цангах цагт нуур голоос ундлан шамдаарай

D. Шөнийн барагдашгүй уртыг яагаад нэгэн агшин болгож
Өдрийн бүгчим халууныг яагаад намуун зөөлөн болгоё доо

Дуусcан: ....он ....сар ....өдөр

17. “...Хагацахад сэтгэл хөндийрнө гэж амьтны хэлэлцдэг тэр үг түмэн худал Хагацахад хайртай сэтгэлийн хүсэл хурсаар улам ч ихэддэг” гэсэн эшлэлийг шүлгийн гол санаа гэж үзэж болох уу? Яагаад? /2 оноо/
....
....
....

18. Үүлэн зардас” найраглалын онцлог нь юу вэ? /1 оноо/

A. Захидлын маягаар бичигдсэнээрээ онцлог

B. Хүний сэтгэлийн уярлыг байгалийн гоо сайхантай хослуулснаараа онцлог

C. Байгалийн зураглалыг тод томруун гаргаснаараа онцлог

D. Үүлийн амьдчилж бичсэнээрээ онцлог

19. Даалгавар 17-оос сонгосон хариултаа яагаад гэдгийг тайлбарлаж бичээрэй.

- ....
- ....
- ....

20. Галидасын “Үүлэн зардас” найраглалыг захидлын хэлбэрээр бичигдсэн гэж судлаачид үздэг. Судлаачдын дүгнэлтийг батлан тайлбарлаарай. /3 оноо/20. Галидасын “Үүлэн зардас” найраглалыг захидлын хэлбэрээр бичигдсэн гэж судлаачид үздэг. Судлаачдын дүгнэлтийг батлан тайлбарлаарай. /3 оноо/
....
....
....
....

21. Хайку шүлгүүдийн далд утгын тайллыг харгалзуулаарай. /1 оноо/

1. Хуучин цөөрөм рүү
Хөөрхий мэлхий дэвхрэхэд
Усны чимээ гарав.
2.Нүцгэн мөчир дээр
Нэвсгэр хэрээ сууж байгаа нь
Намрын үдэш санж.
3. Өвлийн өглөө анхны цасан дээр
Өөдгүй хэрээ ч
Өнгө засчээ.
4. Мөчрөөс мөчирт
Мөлхөн урсах нь
Хаврын бороо ажээ.

A. Чимээ анир ба цаг хугацаа
B. Нам гүм ба урин цаг
C. Сэрүүн цаг ба ганцаардал
D.Гэрэл ба өнгө

A.1d,2a,3c,4b B. 1b,2c,3a,4d C. 1d,2c,3b,4a D. 1b,2c,3d,4a E. 1b,2a,3d,4

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

22.“Үзэгдэж байгаа юмс үзэгдэх л төдий юм

Үнэндээ дэлхийн гадаргуугаас цөм хүртлээ хол

Хорвоогийн үзэгдлийг бодит бус хэмээн оно

Хөтөл юмсын мөн чанар үл үзэгдмүй.” /https://tagtaa.mn/favorite-poem/6/ шүлгийн хэлбэр бүтцийг тайлбарлаарай. / 1 оноо/

- Ямар шүлэг болох ....
- Бадаглал: ....
- Шүлгийн холбоц: ....

23. 22-т байгаа шүлгийн далд утгыг тодорхойлоорой. /3 оноо/

....
....
....
....
....

Уран зохиол | 11 | **“Цагаан дара эх”-ийн туужийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх** | Т1

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Энэ тууж нь нэгэн үзүүрт сэтгэлтэй бүсгүйн тухай чин сэтгэлтэй эхнэрийн тухай тууж юм. Шашин нь хүмүүсийн үйлддэг, аливаа номлолыг дагадаг сүсэг бишрэл, ёс суртахууныг хэлнэ. Шашны хам сэдвийг тухайн цаг үед тухайн ард түмний шүтэж байсан шашин, шашны эд өлгийн зүйлээс мэдэж болох юм.
https://soundcloud.com/mongolian-national-radio/tsagaan-dar-ekhiyn-tuuzh-orshvoy

1 **Дасгал 1. Туужийг шашны хам сэдвийн үүднээс тусган эргэцүүлэх**

Алхам 1. Туужийн гол санаа нь юу вэ?

....

....

....

Алхам 2. Уг туужид шашны хам сэдэв байгаа эсэхийг ямар үг хэллэгээс мэдэж болох вэ?

....

....

....

2 **Дасгал 2. Энэ туужийн шашны хам сэдвийг “Хутагтын 4 үнэн”-ий сургаалын үүднээс тусган эргэцүүлээрэй. Хутагтын дөрвөн үнэн нь бидэнд тулгардаг асуудлуудыг давж гарах зам мөрийг тоймлон үзүүлсэн суурь баримтууд юм**

Алхам 1. Зовлон үнэн гэдгийг Нарангэрэлт дагины амьдралтай холбон баримтаар нотолж бичнэ үү.

....

....

....

Алхам 2. Зовлонгийн шалтгаан үнэн гэдгийг Үнэнийг өгүүлэгчийн эхийн өвдсөн хэрэг явдалтай холбон тайлбарлана уу.

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11 | T1

“Цагаан дара эхийн тууж”-ийн сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн холбоо хамаарлаар далд утгыг тайлан тайлбарлах

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Хам сэдэв бол далд утгыг баяжуулдаг. Хам сэдвийн тусламжтайгаар янз бүрийн нийгэм, өөр өөр соёлыг танин мэднэ.

1 **Дасгал 1.Шашны хам сэдвээс далд утгыг тайлбарлах**

Алхам 1. Гау нэрт баян Үнэнийг өгүүлэгч *хүүдээ* “Орчлонгийн явдал зүүд гилбэлгээн мэт. Төрөх, өвдөх, өтлөх, үхэх энэ дөрвөн далайг яахан гэтлэх бид. Эдүгээ миний олсон эд агуурс, хүн, мал, гэр балгас эцэст нь барагдмуй” гэж хэлдэг. Үүнийг хэрхэн ойлгож байна вэ?

....

....

....

....

Алхам 2. Люгэ ноён Үнэнийг өгүүлэгчийг хүргэнээ болохыг ятгадаг. Хариуд нь Үнэнийг өгүүлэгч *“ Миний гэрт тавьж ирсэн хөгшин эх минь бий. Салхин газар тавьсан зул унтрах нь ойр”* гэж хэлдэг. Үнэнийг өгүүлэгчийн үгийн далд утгыг юу гэж тайлбарлаж болох вэ?

....

....

....

....

2 **Дасгал 2. Зохиолоос эшилсэн үг хэллэгийн сургамжит санааг тайлбарлах**

Алхам 3.Их нигүүлсэгч Хонсим бодисад *“... Хөөрхий энэ Нарангэрэлийн чин сэтгэл нь <u>ганц үзүүрт</u> билээ.”* гэж хэлдэг. Ганц үзүүрт сэтгэл гэдгийг юу гэж ойлгож байна вэ?

....

....

.**Алхам 2.** *“...Нэг сайн моринд хоёр эмээл үл тохогдох*

Нэг сайн эм хоёр эрд үл одогдох...” гэж Нарангэрэлт дагина Танхуд хэлдэг. Түүний хэлсэн үгийн утгыг ухварлаж, эхний даалгавартай холбож тайлбарлаарай.

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Алхам 3. Зовлонг гэтлэх нь үнэн гэдгийг "Хүн жаргал даадаггүй зовлон даадаг" гэдэг үгтэй холбож тайлбарлаарай.

....

....

....

....

Алхам 4. Зовлонг гэтлэх арга зам нь үнэн гэвэл Нарангэрэлт дагины хувьд ямар замыг барьсан бэ? Тэр бусдад хор хөнөөл учруулахыг хүсээгүй. Жишээлбэл:

....

....

....

•Тэр худал үг хэлээгүй. Жишээлбэл:: ....

....

•Тэр зөв үйлсийн төлөө хүч чадлаа дайчилсан. Жишээлбэл::....................................

....

....

....

• Тэр зөв үйлсийн төлөө хүч чадлаа дайчилсан. Жишээлбэл: ....

....

....

Алхам 5. Энэ туужийн шашны агуулгаас юуг тусган авснаа дүгнэж бичээрэй.................

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

“Цагаан дара эхийн тууж”-ийн сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн холбоо хамаарлаар далд утгыг тайлан тайлбарлах

T1

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

3

Дасгал 3. Зохиолоос эшилсэн үг хэллэгийн бэлгэдэлт утгыг тайлбарлах

Алхам 1. Үнэнийг өгүүлэгч, Тоонолжин хатан хоёрын зараалаар Хар Ланцаг Үнэнийг өгүүлэгчийн эх, Нарангэрэлт дагина хоёрыг авч ирэхээр явдаг. Тэр үед Люгэ ноён тааралдаад “Чи аль хол газар одох гэж байна?” гэж асуудаг.Юунаас болоод ингэж асуудаг вэ?

....

....

....

Алхам 2. Жин улсын цэргийг тэргүүлсэн Нарангэрэлийг хараад Танху:

“... Зүү утас барих эм хүнээр

Цэрэг тэргүүлж явах ёсгүй билээ

<u>Жин улсын цэг хэмжээ ойр болсны тул</u>

Эм хүнийг илгээсэн билээ...” гэж хэлдэг. Тодруулсан үгийн утгыг юу гэж тайлбарлаж болох вэ?

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Цагаан дара эх тууж”-ийн дүрийн бодгаль ба нийтлэг шинжийг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Дүрийн нийтлэг шинж: Тухайн үеийн нийгэмд амьдарч байгаа хүмүүсийн зан суртахуунд байх түгээмэл нийтлэг шинж
Дүрийн бодгаль шинж: Хувь хүнд байх давтагдашгүй зан чанар, бусдаас ялгарах өвөрмөц шинж
Туужийн Нарангэрэлт дагина, Люгэ ноён нарын дүрээр нийтлэг ба бодгаль шинжийг тодорхойлъё.

1 Дасгал 1.Нарангэрэлт дагины дүрийн нийтлэг ба бодгаль шинжийг тодорхойлох

Алхам 1. Нарангэрэлт дагины нигүүлсэнгүй эмэгтэй болохыг ямар баримтаар баталж болох вэ?

- ....
- ....
- ....

Алхам 2. Дараах хэрэг явдлуудаас Нарангэрэлийн дүрийн өвөрмөц шинжийг хэрхэн тодорхойлж болох вэ?

Өөрийн биеэс мах авч хадам эхдээ өгч байна.	....
Үнэнийг өгүүлэгч нөхөртөө үнэнч гэдгээ харуулж Танхугийн илдэнд үхэхээ илэрхийлж байна.	....
Шидийг олсон эрдмээ Жин улсын тусын тулд гаргаж байгаа	....
Буруу зөвийг тэнсэж ялгаж, ухаалаг хандаж байгаа нь	....

2 Дасгал 2. Люгэ ноёны дүрийн нийтлэг ба бодгаль шинжийг тодорхойлох

Люгэгийн үг, бодол, үйлдэл	**Ямар зан чанар цухалзаж байна вэ?**
Энэ эмийн аашилж загнахыг үзвэл Эрдэм ихтэй болов уу Үүний амийг аварваас охин минь зовох	....
Лянхуа мэт үзэсгэлэнт охиныг минь Луунаас гарсан муу гуйрамч Лав бардамнан өгүүлэх чинь үнэн биз	....
Маргааш чиний эх гэргий хоёрыг авч ирээд хамтаар жаргалдъя.	....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Цагаан дара эх тууж”-ийн дүрийн бодгаль ба нийтлэг шинжийг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

3 **Дасгал 3. Бодгаль ба нийтлэг шинж зохиолын утга санаанд нөлөөлж байгааг тодорхойлох**

Алхам 1. Ямар дүрийн зорилго, зан төрх, үзэл бодол туушгай байна вэ? Баримтаар нотолж дүгнээрэй.

....

....

....

....

....

Алхам 2.Дүрүүдийн зорилгоо биелүүлэхийн тулд хийж байгаа үйлдэл нь зохиолын утга санааг бүрдүүлэхэд нөлөөлөх үү?

....

....

....

....

....

....

Дуусан: ....он ....сар ....өдөр

Антон Чеховын “Хамелеон” өгүүллэгийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлж, нийгмийн олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Хошигнол бүтээх арга: Дүрүүдийн зан төрх нь хошигнолыг бий болгодог. Зарим дүр нь алиалж марзганаж уншигчийн инээдийг хүргэж байхад зарим дүр нь гэнэн тэнэгээрээ инээд хүргэж байдаг. “Хамелеон” өгүүллэгт хэдэн янзаар хувирах Очемуловын зан төрхөөр хошигнол бүтээсэн байна.

1 Дасгал 1. Хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх

Алхам 1. Цэгийн оронд тохирох үгийг нөхөж, мэдрэмжийг илэрхийлсэн өгүүлбэрийг гүйцээгээрэй.

Байцаагч түшмэл Очумелов, цагдаа Эльдерин нарын ихэмсэг төрхийг ....

Газар дээрээ хэд хувирч, “инээдтэй” шийдвэр гаргаж байгааг …........................ .

Цугларсан хүмүүсийн инээдээс ая тал засах, зусардах байдал л …................... .

Нохойд хуруугаа хазуулсан Хрюхиний өвдөлт түүнийг үл ойшоосон хүмүүсийн хандлагаас цус …............. .

Алхам 2. Дээрх мэдрэмжээс чамд ямар сэтгэгдэл төрж байна вэ? Яагаад?

....

....

....

....

....

Алхам 3. *“Хрюхины хурууг хазсан хэний нохой вэ? Арга хэмжээ авах уу? Яах вэ?”* гэсэн нөхцөл байдлын давтамжаас нохойд хандаж байгаа ямар хандлага илэрч байна вэ?

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Антон Чеховын “Хамелеон” өгүүллэгийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлж, нийгмийн олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Алхам 4. Зохиолд дэвшүүлсэн дараах асуудлаас “Яг тийм” гэж хүлээн зөвшөөрч байгаа нэг асуудлыг сонгож, шалтгаан үр дагаврын харьцаанд тайлбарлаж бичнэ үү.

- Хүний амьдралд хүнлэг сэтгэл чухал биш.
- Нийгэмд тэгш бус байдал газар авсныг харуулсан.
- Шударга ёс амьдралаас хайх нь учир утгагүй зүйл.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

2

Дасгал 2. Зан төрхийн хошигнол хэрхэн яаж илэрч байгааг зохиолын дүрүүд дээр тайлбарлах

Алхам 1. Зохиолыг шог болгож байгаа үг өгүүлбэрийг сонгож бичнэ үү. Яагаад шог гэж үзэж байгаагаа үндэслэлтэй тайлбарлаарай.

....

....

....

....

....

Алхам 2. Хамелеон шиг хүн олон байх нь нийгэмд ямар хор нөлөөтэй вэ?

....

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Антон Чеховын "Хамелеон" өгүүллэгийн гадаад ба дотоод орчныг задлан шинжилж, дүр ба сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Гадаад орчин: Гадаад орчин бол зохиолчийн сонгож авсан орчин, орон зай. Үйл явдал хэзээ хаана өрнөж байгааг заана.

Дотоод орчин:

•Дүрүүдийн амьдрах цаг үеийн нөхцөл байдал.

•Дүрүүд хоорондын харилцааны уур амьсгалыг тодруулсан байдал

•Дүр хоорондын таатай таагүй, хөндий хүйтэн, халуун дулаан уур амьсгалын талаар мэдээлэл өгнө.

1 **Дасгал 1. Зохиолын гадаад орчныг шинжлээрэй.**

Алхам 1. Хэрэг явдал хаана өрнөж байна вэ?

....

....

....

Алхам 2. Хэрэг явдал ямар орчинд өрнөж байна вэ?

....

....

....

....

Дасгал 2. Зохиолын дотоод орчныг шинжлээрэй.

Алхам 1. Дараах уур амьсгал /дотоод орчин/-ыг бий болгож байгаа хэрэг явдлуудыг тоочоорой.

Анир чимээгүй орчин : ....

....

Айдас түгшүүртэй орчин : ....

....

....

Үл итгэлцсэн орчин: ....

....

....

Эргэлзэж тээнэгэлзсэн орчин: ....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Антон Чеховын “Хамелеон” өгүүллэгийн гадаад ба дотоод орчныг задлан шинжилж, дүр ба сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: ....   Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Алхам 1. Нохойг сонгож авсны учир юу вэ? Энэ нь зохиолчийн илэрхийлэх гэсэн санаатай холбоотой юу? Дүрийн зан төрхийг тодруулахад нөлөөтэй юу?

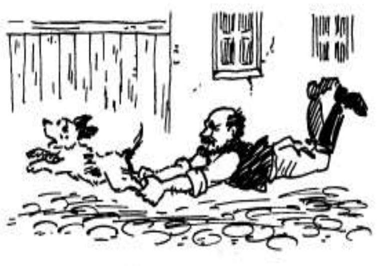

....

....

....

....

....

....

....

....

.

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Өгүүллэгийн гадаад ба дотоод орчин дүр ба сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Орчин гэдэг нь орон цаг, тухайн орон цагт болж буй хэрэг явдал. Хэрэг явдал нь дүрүүдийн зөрчлөөс үүдэж өрнөдөг. Зөрчлийг гадаад дотоод гэж ангилдаг. Гадаад зөрчилд дүрүүдийн зан төрхийн зөрчил, дүрүүдийн нийгэмтэйгээ зөрчилдөх зөрчил орно. Гадаад дотоод зөрчил нь нийгмийн хөндсөн асуудлыг тодорхойлж, зохиолын сэдвийг тодруулахад нөлөөлнө.

1 Дасгал 1. Гадаад, дотоод орчин нь дүрийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байна вэ?

Алхам 1. Зохиолч дүрээ танилцуулахдаа шууд тодорхойлсон байна уу, эсвэл дүрийн хэл яриа, ааш авир, бусадтай харилцаж байгаа байдал зэргийг ажиглуулах замаар уншигчдаар тодорхойлуулахыг эрмэлзсэн байна уу?

....

....

....

Алхам 2. Ямар хэрэг явдал Очумеловын ямар зан төрхийг тодруулж байгааг хүснэгтээр харуулна уу.

Хэрэг явдал	Очумеловын гаргаж буй шийдвэр	Тодруулж байгаа зан төрх
Хрюхин хуруугаа хазуулсан.	....	....
.. **..** **..**	“...Энэ нохой чамайг яагаад чамайг зууж чадав аа. Нохой ийм жаахан. Чи ийм том. Чи л лав гараа хадаасанд урсан байх...”	....
...”Генералын нохой биш. Тэднийд ийм нохой байхгүй...”	....	....
.. **..** **..**	...Энэ үнэтэй цайтай ч нохой байж мэднэ. Чи гараа буулга. Чи өөрөө буруутай	....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11 | T1

Өгүүллэгийн гадаад ба дотоод орчин нь дүр ба сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

2 **Дасгал 2. Гадаад, дотоод орчин нь сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байна вэ?**

Алхам 1. Дараах диаграммд гадаад ба дотоод орчин гэдэгт юу хамааруулж болохыг нөхөж бичээрэй.

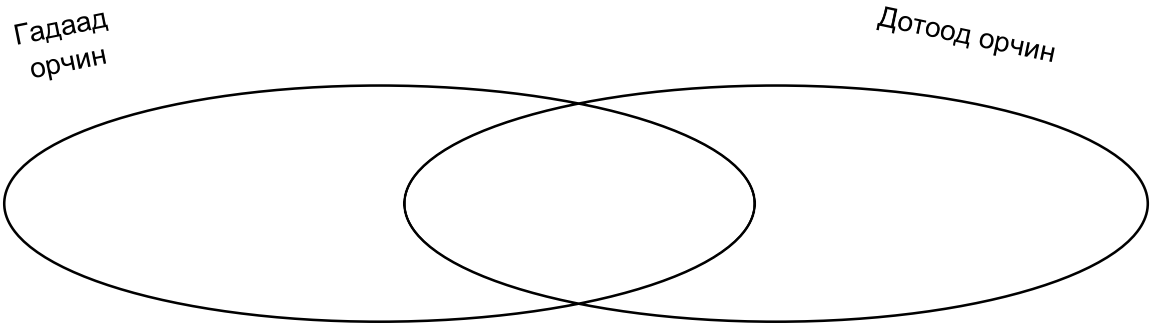

Алхам 2. Хэрэг явдлыг өрнүүлэхэд нөлөөлж байгаа зүйлийг зөрчил гэвэл ямар ямар зөрчлийг чи харж байна вэ? Ерөнхийд нь тодорхойлоод цэгийн оронд бичээрэй.

- Очумелов Хрюхин хоёр: ....

....

....

- Цагдан байцаагч түшмэл хувь хүн : ....

....

....

Алхам 3. Нохойд хазуулсан Хрюхины асуудлыг шийдэх үйл явц нь нийгмийн ямар асуудлыг хөндөж байна вэ?

....

....

....

Алхам 4. Гадаад дотоод орчин нь сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байна вэ?

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11 | Т1

“Сүүлчийн хичээл” өгүүллэгийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх замаар нийгэм соёлын олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Хам сэдэв гэдэг нь дүрийг тодорхойлж буй тухайн цаг үеийн нийгэм соёлын нөлөө, үйл явдал, үзэл бодол зэрэг зохиолын хамгийн их мэдээлэлтэй хэсэг юм. Хам сэдвийн тусламжтайгаар янз бүрийн нийгэм, өөр соёлыг танин мэднэ. Түүхийн хам сэдвийг түүхэн газар орон, түүхэн цаг үе, түүхэн хүмүүс, түүхэн хэрэг явдлаас таньж болно.

1 Дасгал 1. Түүхийн хам сэдвийг тодорхойлох

Алхам 1. Өгүүллэгээс Германчуудтай холбоотой орчны дүрслэлийг ялгаж бичнэ үү.

....

....

....

Алхам 2. “*Өнөөдөр франц хэлний сүүлчийн хичээл*” гэж Амель багшийн хэлсэн үгтэй орчны аль дүрслэл нь холбогдож байна вэ?

....

....

....

....

Алхам 3 . Ямар учраас Амель багш “Өнөөдөр франц хэлний сүүлчийн хичээл” гэж хэлсэн бэ?

....

....

....

....

Алхам 4. “*Боолчлогдон дарлагдаж байгаа ард түмэн эх хэлээ эзэмшинэ гэдэг бол гяндангийн түлхүүрийг барьж байна гэсэн үг*” гэсэн Амель багшийн үгээс ямар хэрэг явдлыг олж харж байна вэ?

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Сүүлчийн хичээл” өгүүллэгийг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх замаар нийгэм соёлын олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Алхам 5. Хэрэг явдлаар ямар хам сэдвийг тодорхойлж болох вэ? Яагаад?

....

....

....

....

Алхам 6. Хэдий үед болсон ямар хэрэг явдалтай уг зохиолын агуулга холбогдож байна вэ?

....

....

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Сүүлчийн хичээл” өгүүллэгийн гадаад дотоод орчин дүр, сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Орчин нь зохиолын хэрэг явдал болж буй орон болоод цагийн хамаатай ойлголт юм. Орчин дүрийг тодруулахад их үүрэгтэй. Байгаль, нийгэмд олж байгаа хэрэг явдлыг гадаад орчин, түүнээс шалтгаалж хүмүүсийн хоорондын харилцаа, хүний сэтгэл санаанд бий болж уур амьсгалыг дотоод орчин гэнэ.

1 **Дасгал 1. Зохиолын гадаад дотоод орчныг тодорхойлох**

Алхам 1. Үйл явдал хаана өрнөж байна вэ?

....

....

....

Алхам 2. Хүүгийн сэтгэл зүйг өөрчилсөн шалтгааныг эхийн эхлэл, гол , төгсгөл хэсгээс олж тайлбарлаарай.

Хүүгийн сэтгэл тайтгарсан .	....
Хүү гайхширсан.	....
Хүүгийн дотор уужирсан.	....
Хүүгийн сэтгэл дэнсэлсэн.	....
Багшийгаа хайрласан.	....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

“Сүүлчийн хичээл” өгүүллэгийн гадаад дотоод орчин дүр, сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

2 **Дасгал 2. Зохиолын гадаад дотоод орчин дүрийн зан төрхийг тодруулахад нөлөөлж байгааг тодорхойлох**

Алхам 1. Зохиолын эхэнд байсан хүүгийн зан төрх зохиолын төгсгөлд хэрхэн өөрчлөгдсөн бэ?

....

....

....

....

Алхам 2. Герман хэл заах болсон гэсэн хэрэг явдлаар хойш хүү юуг илүү ойлгосон бэ?

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

О.Бользак “Эцэг Горио” зохиолыг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх замаар нийгэм соёлын олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

“Эцэг Горио” зохиолоос 1800-аад оны Францын түүх болоод нийгмийн амьдралын онцлогийг мэдэж авна. Хуулийн сургуульд суралцахаар ирсэн Растиньякийн амьдралыг ойлгох ухаан нэмэгдэж, эцэг Горио улам ядуурч байгаа нь нийгмийн шатаар өгсөж уруудаж байгааг эсрэгцүүлэн харуулсан гэлтэй.

1 Дасгал 1. Нийгмийн хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх

Алхам 1. Вокегийн байшинд амьдардаг хүмүүсийн нэрийг давхруудад байршуулаад, ямар онцлогтой болохыг нь тайлбарлаарай.

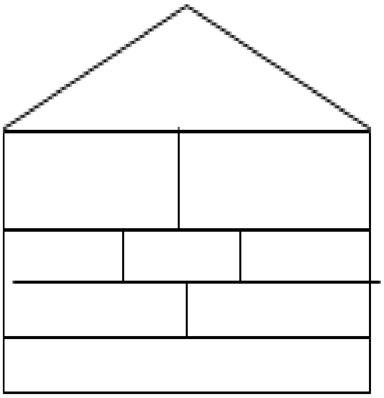

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Алхам 2. Анх ирэхдээ Горио 1-р давхарт амьдарч байсан Горио дээшээ давхар ахисны шалтгаан нь юу вэ? Зохиолоос эшлэл авч тайлбарлана уу.

....

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол 11

О.Бользак "Эцэг Горио" зохиолыг хам сэдвийн хүрээнд тусган эргэцүүлэх замаар нийгэм соёлын олон янз байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Алхам 3. Гориогийн хийсэн үйлдлийн шалтгааныг нь олж тайлбарлаарай.

... Тэр хүн өнөө өглөө алтан түрхэцтэй мөнгөн эдийг алт мөнгөний дарханд аваачиж өгөөд, мөнгө хүүлэгч Гобсекийнд орсон билээ...	....
Алтан түрхэцтэй таган дээрээ хоёр тагтааны зурагтай сав цар хоёроо бяцалж байхдаа уйлж байсныг Эжен харсан.	....

Алхам 4. Гориогийн үхлийн *"Ядуу хоосон хүний сүр жавхлангүй үхэл бөгөөд ах дүү, амраг садангүй үхэл байв."* гэсэн дүрслэлээс тухай үеийн Францын нийгмийн амьдралыг дүгнэж тайлбарлаарай.

....
....
....
....
....
....
....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол 11

Зохиолын сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн холбоо хамаарлаар далд утгыг тайлан тайлбарлах

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Шууд хэлэлгүй утга санааг далдлан хэлсэн зүйл нь зохиолын утга санааг олоход тусална.

1 **Дасгал 1.Тухайн дүртэй холбоотой дүрслэлийн далд утгыг тайлбарлах**

Алхам 1. Гориогийн охидоо хайрлах хайрыг дүрсэлсэн дүрслэлийн далд утгыг тайлбарлаарай.

- *“...Горио охидоо бодисадтай адилтгаж, тэднийг их л дээгүүр тавьдаг байв.”*

  ....

  ....

- *“...Эцэг хүн хэзээд баян байж, хүүхдээ эмнэг морь шиг хазаартай байлгах нь зүйтэй юм...”*

  ....

  ....

- *...Би 10 жилийн турш цангаагаа огтхон ч гаргахгүйгээр дандаа цангаж байх тийм амьдралаар амьдрав. ...*

  ....

  ....

  ....

Дасгал 2. Францын нийгмийн амьдралыг харуулсан дүрслэлийн далд утгыг тайлбарлаарай.

Алхам 1. Парис хотын онцлогийг хэрхэн харуулсан байна вэ?

- *...Европын бүх нийслэл дэх язгууртны хүрээнийхэн олиггүй муу аргаар хөрөнгө олсон саятныг нийгэмдээ хүлээж авахгүй байхад Парис түүнийг тэврэн аваад хүлээн авалтад нь гүйн очоод, хоолыг нь идэж, түүний олиггүй муу явдалтай хундага тулгадаг байна...*

....

....

....

....

Зохиолын сэдэв, утга санаа, хам сэдвийн холбоо хамаарлаар далд утгыг тайлан тайлбарлах

Алхам 2. *“ ...Эгч дүү хоёрын Доржпалам чулуунуудын цаанаас тэр залуу хүүгийн санаанд тэр хоёрын эцэг нь хэвтэж байгаа ямбий ор тодхон санагдаж байв..*

....

....

....

Дасгал 3. “Эцэг Горио” зохиолын агуулгыг дүгнэж бичих

Алхам 1. *“Нийгмийн бүхий л бурангуй буртаг эцсийн эцэст шунал хүслээ гүйцэлдүүлэх гэсэн мангуу тэмүүллээс л үүддэг билээ.”* гэсэн үгийг зохиолын агуулгатай холбон дүгнэж бичээрэй.

....

....

....

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол 11

Өгүүлэгдэхүүн ба зохиомжийн нэгжүүдийн уялдаа уялдаа холбоог таньж, утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг тайлбарлах

Сурагчийн нэр: ....   Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Уг зохиолд байгаа зохиомжид хамааралтай зүйлийг тайлбарлая.
Тодорхойлол: Дүрүүдийн онцлог шинжүүдийг дүрүүдийн яриагаар илэрхийлэн гаргахыг хэлнэ. Шууд ба шууд бус тодорхойлол гэж байна.
Өчил яриа: Санаа бодлынх нь урвуу байдлыг нээх зорилгоор, тайван амгалнаар тунгаан бодох, сэтгэл нь эргэж хөрвөж, учраа олохгүй самгардалд орох, харамсах, уйтгарлах, бодлогошрох зэрэг сэтгэл хөдлөлийг илэрхийлсэн яриаг хэлнэ.
Өгүүлэгдэхүүний дараалал дундуур зохиомжийн зүйлсийг оруулж өгнө.

1 Дасгал 1. Зохиолчийн дүрээ гаргаж танилцуулсан аргатай танилцах

Алхам1. Дараах тодорхойлолтыг хүүрнэн өгүүлэгчээрээ дамжуулж дүрийн талаар шууд хэлсэн байна уу, дүрүүдийн хоорондын харилцан яриагаар дамжуулан бүтээсэн мэдээлэл байна уу гэдгийг ялгахдаа хэний дүр болохыг бас бичээрэй.

Тоть шувууны хошуу шиг монхойсон махир хамар, өтөлсөн хүний овор суусан нүүр, памбагар жаахан гар, сүмийн оготно шиг тарган бие, хэтэрхий бүдүүрсэн бэлхүүс	....
- Тийм сайхан баялаг эд хогшилтой охидын эцэг та ийм нүхэн байранд яаж суудаг юм бэ? - Тэд баясгалантай хөгжилтэй бол, тэд жаргалтай гоё сайхан хувцастай бол, хэрэв тэд хивсэн дээгүүр алхлан явж байгаа бол миний ямар дээлтэй, хаа унтаж байгаа нь ямар хамаатай билээ ...	....
Үнгэгдэж хуучирсан саравчтай малгай өмсөөд, шарлачихсан зааны ясан толгойтой таяг арай чарай барьж, хоёр модонд угласан юм шиг богино өмд, согтуу хүнийх шиг салгалсан турьгүй хөлд өмсгөсөн цэнхэр оймсных нь аль алийг ч халхалж чадаагүй онгойсон хормой,... дээш харвал мушгирчихсан зангиа үзэгдэнэ.	....

Алхам 1. Зохиолоос авсан дараах эшлэл зохиомжийн ямар зүйл вэ? Сэтгэлийн ямар өнгө аяс мэдрэгдэж байна вэ
Алхам 2. Зохиомж болоод өгүүлэгдэхүүний уялдаа холбоо утга санааг гаргахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхой
....

Уран зохиол | 11

Өгүүлэгдэхүүн ба зохиомжийн нэгжүүдийн уялдаа уялдаа холбоог таньж, утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг тайлбарлах

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

1 **Дасгал 1. Зохиолчийн дүрээ гаргаж танилцуулсан аргатай танилцах**

Алхам 1. Зохиолоос авсан дараах эшлэл зохиомжийн ямар зүйл вэ? Сэтгэлийн ямар өнгө аяс мэдрэгдэж байна вэ?

Зохиолоос авсан эшлэл	**Зохиомжийн зүйл**	**Өнгө аяс**
...Тэд нарт бүх насаа бэлэглэсэнд эд нар өнөөдөр надад ганцхан цагийн ч зав гаргаж өгөхгүй нь ээ ...	....	....
...Тэр хоёрын зүрхний оронд чулуу байгаа юм аа даа...	....	....
...Эцэг хүн хэзээд баян байж, хүүхдээ эмнэг морь шиг хазаартай байлгах нь зүйтэй юм...		....

Алхам 2. Зохиомж болоод өгүүлэгдэхүүний уялдаа холбоо утга санааг гаргахад хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлоорой.

....
....
....
....

Дуусан: ....он ....сар ....өдөр

Хүүрнэл зохиол нэгжийн хүрээнд боловсруулсан үнэлгээний даалгавар

Сурагчийн нэр: ....   Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Зохиолч ба өгүүлэгчийн хэл яриагаар зохиолын үйл явдлыг өгүүлэх, үйл хөдөлгөөний дэс дараалтлыг тогтоон дүрслэх аргыг хүүрнэл гэнэ.

1. Нарангэрэлт дагины бодгаль ба нийтлэг шинж зохиолын утгыг бүрдүүлэхэд хэрхэн нөлөөлснийг тайлбарлана уу.

....

....

....

2. Гадаад дотоод орчин сэдвийг тодруулахад хэрхэн нөлөөлдгийг тайлбарлана уу.

....

....

....

3. Дараах хэлцүүд ямар зохиолын хэрэг явдал болон дүрүүдэд тохирч байна вэ?

Нохой аль дайралдсанаа зууна Ноён аль шударгаа дарлана	....
Ноён гэж долдгонох хэрэггүй Нохой гэж доромжлох хэрэггүй	....
Ноён муу бол ардад халтай	....

4. “Суулчийн хичээл” өгүүллэгийн хүүгийн дүрийн өсөлтийг хэрхэн тодорхойлж болох вэ?

....

....

....

....

Хүүрнэл зохиол нэгжийн хүрээнд боловсруулсан үнэлгээний даалгавар

5. Дээрх даалгавраас харахад дүрийн өсөлтийг юу гэж тодорхойлж болох вэ?

....

....

....

....

....

6. *“Алт харсаар байтал хар тугалга болох нь хэчнээн бэрхтэй вэ? Миний бүх амьдрал доройтол, басамжлалын холбоо юм.”* гэж хэлсэн Гориогийн үгийн далд утгыг тайлбарлаарай.

....

....

....

....

....

....

....

....

....

Дуусcан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

“Эдип хаан” жүжгийн хам сэдвийг тусган эргэцүүлэх замаар нийгэм соёлын олон янзын байдлыг ойлгох

Сурагчийн нэр: ....   Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Эртний Грекийн сонгодог эмгэнэлт жүжигт хувь хүний төөрөг гэгч бүхнийг ялан дийлэгч, энэ ертөнцийг эзэгнэн захирагч дүр болгон үзүүлдэг.Софоклын “Эдип хаан” жүжиг дүрийн сэтгэл зүйг дүрслэх талаараа илүү гэж үнэлэгддэг.Шашны хам сэдвийг тэнгэр бурхдын оролцоо бүхий хэрэг явдлаас харж болно.

1 Дасгал 1. Шашны хам сэдвийг тодорхойлох

Алхам 1. Зургаас хараад зохиолын үйл явдлыг бичээрэй.

....
....
....
....
....
....
....
....
....
....

Алхам 2. Төлөгч Феб болон Тиресийн хэлснээр шийдсэн Лай хаан болон Эдипийн шийдвэр ямар эмгэнэлт байдалд хүргэснийг тоочин бичнэ үү.

- ....
  ....
- ....
  ....
- ....
  ....
- ....
  ....

- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....
- ....
....

Алхам 3. Эртний Грекчүүдийн хувь тавилангийн талаарх ямар үзэл ийм эмгэнэлт үр дүнд хүргэсэн гэж бодож байна вэ?

....
....
....
....
....
....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

“Эдип хаан” жүжгийн дүрийн бодгаль ба нийтлэг шинж утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг дүгнэх

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

<u>Дүрийн нийтлэг шинж</u> гэдэг нь тухайн үеийн нийгэмд амьдарч байгаа хүмүүсийн зан суртахуунд байх түгээмэл, нийтлэг шинж юм.
<u>Дүрийн бодгаль шинж</u> гэдэг нь хувь хүнд байх давтагдашгүй зан чанар, бусдаас ялгарах өвөрмөц шинж юм.

Дасгал 1.Дүрийг задлан шинжлэх

Алхам 1. Эдипийн ухаалаг хаан болохыг гэрчлэх баримт нь тахилчны ямар үгээр илэрдэг вэ?

- ....
- ....
- ....

Алхам 2. Эдипийн зорилго хүсэл ямар үйлд чиглэж байна вэ?

....

....

....

....

Алхам 3. Дүрийн зорилго, үйл яагаад буруудсан бэ? Хэнээс болсон бэ?

....

....

....

....**Алхам**

4. Эдипийн зорилго үйл буруудсаныг хүснэгтэд нөхөж бичээрэй.

Тийм биш байх гэсэн горьдлого	Горьдлого талаар болж байгаа хэрэг явдал
Нялхад нь аварсан хоньчны тус	....
Лай хааныг үгүй хийсэн хүн би биш байх гэсэн горьдлого	....
Креонт миний хаан ширээг булааж авахаар санаархлаа гэж бодсон Эдипийн хардлага	....
Сохор Тиресийг Креонттой хуйвалдлаа гэх уурсал	....
Буруутныг уйгагүй хайсан туштай байдал	....

Тийм биш байх гэсэн горьдлого	Горьдлого талаар болж байгаа хэрэг явдал
Нялхад нь аварсан хоньчны тус	…………………………………………………… …………………………………………………… ……………………………………………………
Лай хааныг үгүй хийсэн хүн би биш байх гэсэн горьдлого	…………………………………………………… …………………………………………………… ……………………………………………………
Креонт миний хаан ширээг булааж авахаар санаархлаа гэж бодсон Эдипийн хардлага	…………………………………………………… …………………………………………………… …………………………………………………… ……………………………………………………
Сохор Тиресийг Креонттой хуйвалдлаа гэх уурсал	…………………………………………………… …………………………………………………… ……………………………………………………
Буруутныг уйгагүй хайсан тууштай байдал	…………………………………………………… ……………………………………………………

Дасгал 2.Дүрийн бодгаль ба нийтлэг шинжийг баримтаар нотолж тайлбарлах

Алхам-1. Эдипийн дүрийн сэтгэлийн өнгө аясаас дүгнэсэн дараах тодорхойлолтын аль нь дүрийн нийтлэг шинж, аль нь дүрийн бодгаль шинж болохыг тодорхойлоорой.

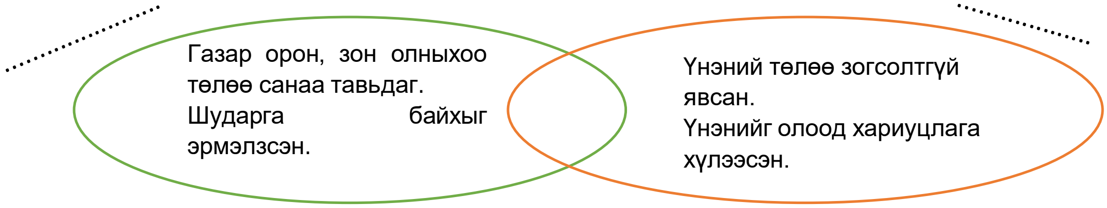

Алхам 2. Яагаад нийтлэг шинж, яагаад бодгаль шинж гэж үзэж байгаагаа баримтаар нотолж, тайлан тайлбарлаарай.

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

……………………………………………………………………………………………

Дууссан: ………..он …….сар …….өдөр

Уран зохиол 11

“Эдип хаан” жүжгийн өгүүлэгдэхүүн ба зохиомжийн нэгжүүдийн уялдаа холбоог таньж, утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэ: ....

Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Зохиомжийн бүрдэл хэсэгт <u>тодорхойлол, өчил яриа, үглэл яриа, ганцаарчилсан яриа, дотоод яриа, харилцан яриа,</u> орхилт, захидал, зохиолчийн тэмдэглэл, байгалийн зураглал, онцолбор, оруулбар цохолбор зэргийг хамааруулж авч үздэг.

1

Дасгал 1. Зохиомжийн бүрдэл хэсэг болох дүрийн тодорхойлолтын ялгааг тайлбарлах

Алхам 1. Эдип хаан хувь хүнийхээ хувьд ямар хүн болохыг зохиолч тодорхойлсон байна уу, зохиолд гарч байгаа дүр тодорхойлсон байна уу? Зохиолоос авсан эшлэлээс дүгнэж бичнэ үү.

Эрийн дээд Эдип хаан минь!
Энэрээч гэж бид чамайг гуйж байна.
Төр улсын хэрэг гэж бод

Хүний дээд хүн болсон
Хурц ухаант хаан минь!
Хотоо дахин мандуул!
Хотол олондоо «аврагч» гэгдсэн
Өндөр нэрээ бод!

....

....

....

Алхам 2. Хэрвээ дүрийн талаар зохиолч тодорхойлсон байвал ямар тодорхойлолт гэх бол, дүрүүдийн хоорондын ярианаас дүрийн тухай ойлголт гарч ирж байвал ямар тодорхойлолт гэх бол...

- ....
  ....
- ....
  ....

Дасгал 2. Жүжгийн зохиол дахь орхилтын тухай, түүнийг бичигт хэрхэн тэмдэглэх тухай тайлбарлах

Алхам 1. Жүжгийн хэсэг дэх цуваа цэг ямар үүрэгтэй орсон бэ?

A. Зохиолч санаагаа бүрэн гаргаж чадаагүй бол

B. Мэгдэж, түгдэрсэн буюу ээрч түдгэлзсэн хэсэгт цуваа цэг бичнэ.

КРЕОНТ — Одоо ч би өвгөний талд шүү.
ЭДИП — Олон жил өнгөрсөн үү? Хаан Лай...
КРЕОНТ — Хаан Лай?... Би ойлгохгүй байна.
ЭДИП — ...Хортны гарт үрэгдсээр ч юмуу
Сураггүй алга болсоор удав уу?
КРЕОНТ — Тэрнээс хойш олон жил сар өнгөрсөн!

Алхам 2. Дээрх хэсгийг уншаад цуваа цэгийн оронд байж болох үгийг нөхөж бичнэ үү.

•...

•...

•...

Алхам 3. Цуваа цэгийн оронд байж болох үгийг бичээгүйгээс дүрүүдийн хэлж байгаа үгийн утга алдагдаж байна уу? Бас ямар нэгэн сэтгэл хөдлөл мэдрэгдэж байна уу?

•...

....

•...

....

Алхам 4. Дүрийн хэлэх гэж байгаа санаагаа гүйцээгээгүй энэ хэлбэрийг юу гэж нэрлэх вэ? Яагаад?

A. Өчил яриа
B. Орхилт
C. Үглэл яриа
D. Харилцан яриа

....

....

....

Алхам 5. Дээрх даалгавруудаас дүгнээд тодорхойлолтыг гүйцээнэ үү.
Өгүүлэгчийн болон уншигчийн айх сандрах, бачимдан самуурах, уур уцаартай байх сэтгэл хөдлөл, юмс үзэгдэлд хандах байдал, зэргийг тодруулах үүрэгтэй орсон зохиомжийн нэг бүрдэл хэсгийг .... гэнэ.

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр

Уран зохиол | 11

Өгүүлэгдэхүүн ба зохиомжийн нэгжүүдийн уялдаа холбоог таньж, утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Сурагчийн нэр: .... Эхэлсэн: .... он .... сар .... өдөр

Зохиолын өгүүлэгдэхүүн бүтэц гэдэгт эхлэл, зангилаа, өрнөл, туйл, тайлал, төгсгөл зэргийг хамааруулж үздэг.Өгүүлэгдэхүүн нь зохиолд дүрийг татан оруулж, хэрэг явдлуудтай холбож өгдөг. Өгүүлэгдэхүүнээр дамжуулж, зохиолын утга санаа болон далд утгыг ойлгодог.

Дасгал 1. Жүжгийн утга санааг бүрдүүлэхэд өгүүлэгдэхүүн хэрхэн нөлөөлж байгааг тодорхойлох

Алхам 1. Дараах хүснэгтийг бөглөж, жүжгийн утгыг бүрдүүлэхэд өгүүлэгдэхүүний бүтэц хэрхэн нөлөөлж байгааг задлан шинжлээрэй.

Өгүүлэгдэхүүний бүтцийн онцлог	Өгүүлэгдэхүүний бүтцийн онцлогт тохирсон агуулгыг өөрийн үгээр бичих	Өгүүлэг-дэхүүний бүтцийн нэр
Зохиолын гол дүр болон орчныг зураглаж буй хэсэг	....	....
Тогтворгүй нөхцөл байдал дунд зөрчлийг танилцуулж буй хэсэг	....	....
Зөрчлөөс үүдэн хэрэг явдал өрнөж буй хэсэг	....	....
Зөрчил хурцадсаар цааш өрнөх боломжгүй болсон үе	....	....

Өгүүлэгдэхүүний бүтцийн онцлог	Өгүүлэгдэхүүний бүтцийн онцлогт тохирсон агуулгыг өөрийн үгээр бичих	Өгүүлэг-дэхүүний бүтцийн нэр
Зөрчил хурцадсаны дараа дүрүүдэд юу тохиолдож байгааг харуулж буй хэсэг	....	....
Хэрэг явдлыг дүгнэсэн агуулга	....	....

Дасгал-2. Өгүүлэгдэхүүний бүтэц ба , зохиомжийн уялдаа холбоо утга санаанд хэрхэн нөлөөлж байна вэ?

....

....

....

....

....

....

Дууссан: ....он ....сар ....өдөр